

Branko BEGOVIĆ

O DONACIJAMA IVANA LACKOVIĆA CROATE KALINOVCU

(1. dio)

Na zemljopisnoj karti uvijek se može pronaći naselja iz kojih potječu značajne osobe, ponekad i za čitav jedan narod, međutim malo je takvih naselja koja su dala ljude koji su na određeni način obilježili čak i cijelu jednu epohu, da li na području znanosti, umjetnosti, politike. Jedan od njih nesumnjivo je Podravec Ivan Lacković Croata koji se rodio u Kalinovcu nedalekom selu Batinske. U sastavu današnje općine Kalinovac nalazi se i nekoliko okolnih sela i zaselaka, među kojima je i selo Batinske, nekoliko kilometara sjeveroistočno od središta. Batinske su malo selo koje je nastalo nakon 1870. godine i oduvijek je povezano s Kalinovcem. Krajem 19. i početkom 20. stoljeća ima 300-njak stanovnika (npr. 1913. 297), a danas je slično stanje. Tijekom posljednjeg stoljeća Kalinovac i njegova pripadna okolica dali su mnoštvo poznatih osoba u hrvatskoj povijesti književnosti, umjetnosti, politici itd. Jedan od njih je i Ivan Lacković Croata koji je

Svečanost obilježavanja 170. obljetnice školstva u Kalinovcu, 2000. g.

Slijeva: Ivan Lacković Croata, dr. Ivan Golub, Đuro Dugalija, prof. Franjo Mrzljak, Darko Sobota.

proslavio Kalinovac, svoje rodne Batinske, i Hrvatsku širom svijeta, a u rodnom kraju ostavio neizbrisiv trag svojim djelima.

Ivan Lacković Croata (1932.-2004.)

Hrvatska i svjetska javnost pamtit će Ivana Lackovića Croatu kao izvrsnog crtača, slikara i grafičara, kolekcionara i dobrotvora. Slikarstvom se počeo baviti još u vrijeme drugog svjetskog rata u rodnom Batinskama, da bi se 1957. preselio u Zagreb i ubrzo se upoznao s Krstom Hegedušićem i drugim tada vodećim slikarima. Počeo je izlagati od svoje 30 godine života, i od tada pa do smrti bilježimo tisuće raznih kolektivnih i samostalnih izložbi širom svijeta. Osim po umjetnosti ljudi će ga pamtili i po njegovoj širokogrudnoj duši, a posebno u njegovome rodnom kraju kojemu je darivao bezbroj vrijednih i značajnih djela, čak i gotovo cijelih umjetničkih zbirki, knjižnica itd.

O ostavštini Ivana Lackovića Croate

Ostavština Ivana Lackovića Croate do danas nam u cijelosti nije poznata, a sređivanje ostavštine je u toku. U ostavštini se nalaze vrijedna likovna djela, brojne etnografske i etnološke zbirke, razni antikviteti. Posljednjih tridesetak godina najviše je donirao rodnom kraju. Stoga će se u nekoliko nastavaka u Zborniku predstaviti kulturnoj javnosti sve što je donirao Kalinovcu, Batinskama i području cijele općine Kalinovac. Srediti ostavštinu (popisati, označiti, katalogizirati itd.) neće biti lako, ali je svakako važno napraviti detaljan "registar" građe kako bi bio na korist javnosti (u vidu članka, kasnije zasebne publikacije, CD-roma).

Donacija Kalinovcu

Ovdje ćemo se baviti samo javnim donacijama Ivana Lackovića Croate. župi, općini, osnovnoj školi, galeriji u Batinskama. Prema jednom priručnom popisu iz početka 2005. godine popisano je otprilike 1900 jedinica, no točna katalogizacija tek slijedi, a potom i objavljivanje u narednom Zborniku.

Ovom prilikom možemo dodati i kratak osvrt kalinovačkog župnika Mladena Gorupića na dobročinstva Lackovića Croate. Naime, župnik je nakon Lackovićeve smrti zapisao sljedeće: *"Među župljanima, koji su napustili svoju Župu vrhunsko mjesto, sam vrh suradnika ili kako su to uobičavali reći kolatora zauzima Ivan Lacković. Uvijek kad bi dolazio iz Zagreba u posjetu svojim nije propustio posjetiti svoga nekadašnjeg župnika vlč. gosp. Oskara Jamnika. Svakom prigodom ostavljao je dar za potrebe Župe, želeći uvijek posvjedočiti da je vjernik.*

Svoje vjere, koju je upio u roditeljskom domu u Batinskama, nikada se nije sramio. Uvijek je javno ispovjedio svoju vjeru, pogotovo u vremenima kad je to nosilo teški teret i nije bilo popularno izjašnjavati se kao praktični vjernik. Uvijek je rado molio: za svoje pokojne roditelje, braću, prijatelje... Redovito je molio cijeli psalam "Iz dubina vapijem k tebi Gospodine". Omiljena molitva mu je bila "Zdravo Kraljice, majko milosrđa" a pjesma "K srcu prosi vsaka roža". Bio je hodočasnik Majci Božjoj. Godinama je hodočastio Majci Božjoj Bistričkoj. Redovito je posjećivao grob svog župnika, vlč. Oskara u Celju gdje se uvijek molio.

Njegova vjera ima odraz i na materijalnom planu u Župi. 1975. godina poklonio je veliki barokni korpus Krista za križ koji je izradio stolar Tomo List, a sada stoje ispod kora u župnoj crkvi. Njegovom zaslugom 1998. godine s kora crkve demontirane su Hefererove orgulje i potpuno u svoj svojoj izvornosti obnovljene u Zagrebu. Poticao je i pomagao nabavu četvrtog zvona u firmi "Grussmayr" u Innsbrucku, nabavu velikog oltarnog križa.

S beatifikacije Blaženog Alojzije Stepinca poklonio je svečanu crvenu misnicu i 2 pozlaćena ciborija. Osim bogate zbirke Misala i starih knjiga za buduću sakralnu zbirku, poklonio je srebrni kalež i dvije monstrance: jednu gotičku i jednu baroknu. Za prostor Župne kuće poklonio je par radova, a svoja djela poklonio je i kao dar biskupu i donatorima u Župi. Posebno poglavlje u njegovom prebogatom životu i kontaktima sa Župom bila je filijala Batinske, njegovo rodno mjesto. Gotovo jedno stoljeće tamo je postojao samo jedan kameni križ- podignut po Konačarih 1901. Zahvaljujući Ivi Lackoviću još je podignut jedan križ i to ispred mjesta gdje je bila njegova rodna kuća, a na izlazu ulice na šumsku cestu podignut je pak poklonac s brončanim reljefom sv. Mihovila, rad akademskog slikara Matka Mijića. Vrhunac realizacije njegovih želja bila je izgradnja prelijepa kapele sv. Vida mučenika. Ta nova filijala naše Župe prava je mala riznica bogatstva umjetnina koje je Lacković podario. Vitraži su rađeni prema njegovim nacrtima, Križni put je unikatno djelo: svih petnaest postaja Lacković je sam nacrtao, poklonio dva kipa Majke Božje: jedan barokni i jedan iz bračkog mramora, kip sv. Josipa - rad nepoznatog tirolskog majstora, dva križa: jedan je rad Izidora Žige Popijača i drugi rad Matije Pitinca. Prekrasnu ikonu Kazanske Bogorodice i sliku sv. Ivana rad ruskog slikara Zujagina. I za kapelicu sv. Marka u Molvicama nacrtao je skice po kojima su rađeni vitraji. Njegovom pomoći postavljen je križ u Molvicama, nabavljena zvona za Batinske, Molvice, kapelu u Gornjem kraju i na kalinovačkom groblju. Želja mu je bila i izgradnja male kapelice - poklonca uz jezera na Batinskama. Za tu potrebu Izidor Žiga Popijač izradio je u dogovoru s Lackovićem kip u terakoti sv. Franje Asiškog, zaštitnika ekologa. Do realizacije i gradnje na žalost nije došlo, a kip je trenutno na čuvanju u Galeriji Batinske, koju ovdje samo spominjemo, jer nam je bila namjera potencirati samo doprinos Ivana Lackovića Croate Župi sv. Luke u Kalinovcu. Samo Bog znade kraj dobrim djelima ovdje prema Župi, a poduži članak bilo bi kad bi se nabrojila i druga dijela u mozaiku dobrote ovog dobrog čovjeka i vrhunskog kreativca koje je učinio za čitav Kalinovac, od Općine do škole i Batinske i svoju Galeriju. Župljani su mu neizmjereno zahvalni za sve učinjeno i s nestrpljenjem očekuju da se postavi njegova bista, pa da tako uvijek gleda u crkvu svoga krštenja i osluškuje zvona za koja je sam rekao - "nigdje tako lijepo ne zvone kao u Kalinovcu". Hvala mu!